

BESZÉLJÜNK A BESZÉDJAVÍTÁSRÓL!

Hazánkban több százezren lehetnek azok a beszédhibás, diszlexia-veszélyeztetett és tanulási zavarral küzdő óvodás- és iskoláskorú gyermekek, valamint beszédhibával, beszédzavarral küzdő felnőttek, akik logopédiai kezelést igényeltek vagy igényelnek. Ők már megtapasztalták vagy jelenleg is érzik, hogy a logopédus segítségének köszönhetően beszédállapotuk javul, olvasással, írással, számolással kapcsolatos problémáik enyhülnek vagy megszűnnek, tünetmentessé válnak. Sajnos a szülők nagy része még ma sem tudja, hova forduljon gyermeke beszédfejlődési problémájával, beszédhibájával, kommunikáció- és beszédzavarával.

1. rész A 6 éves székesfehérvári H. Karcsi büszke arra, hogy logopédiára jár. Gyakorló füzetrel a kezében, vidáman lép ki a kezelőhelyiségből. Örömmel mutatja a csillogó matricát, amivel Erzsébet néni – a logopédus – mai nyelvpörgetését jutalmazta. Ha így folytatja, hamarosan ki tudja mondani a „motorhangot”, vagyis az *r* hangot. Alighogy vidáman búcsút int nekem, zajos csapat érkezik a szomszédos Árpád úti Óvodából. Ők a diszlexia-veszélyez-

tettek –tudom meg. Egyes képességeik fejlettsége (pl. irányok megkülönböztetése, időben, térben való tájékozódásuk, az észlelésük, finommozgásuk stb.) még nem éri el az iskolaérettség szintjét, s e problémák nehezíthetik az olvasás-írás elsajátítását. Emiatt vesznek részt logopédiai foglalkozásokon.

Halászné Nardai Erzsébet logopédus, az intézet igazgatóhelyettese pillanatok alatt megnyugtatta, majd elvarázsolja a kis nebulókat színes

fejlesztőeszközeivel, s máris kezdődik a játékos fejlesztés. A gyerekek aktívak, beszédhibáikat sem rejtik véka alá. Erzsébet néni tapintatosan javít, ismételtet, de csak annál, aki már képes jól kiejteni a hangot. Azt is kiderítik a társak, hogy hol hallatszik a szóban a „kígyóhang”, vagyis az *sz* hang: az elején, végén vagy a közepén. A játékos „fülelés” után mindnyájan hajós kapitánnyá válnak, és irányítják hajóikat jobb és bal irányba. A tengeri utazás is csu-

pa móka és vidámság. Nem csoda, hogy szeretnek logopédiára járni a gyermekek! – bólogatok elismerően március 6-án délelőtt a Székesfehérvári Logopédiai Intézet nyílt napján.

2004-ben az Európai Unió Logopédusainak Állandó Bizottsága (CPLOL) úgy döntött, hogy évente ezen a kora tavaszi napon olyan szakmai rendezvények, események megtartására ösztönöz, amelyek a logopédiai tevékenységet népszerűsítik. A kezdeményezés fontos célkitűzése, hogy informáljon a kommunikációs, beszéd- és nyelvi zavarok sokféleségéről, azok következményeiről, valamint tájékoztassa az érintetteket az ellátási lehetőségekről. Ezen a napon évente Európa-szerte éppúgy fókuszba kerül a beszédhibák megelőzése és felismerése, mint a logopédusok küzdelmes, de eredményes munkája.

Fehérné Kovács Zsuzsanna az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Kar Fonetikai és Logopédiai Tanszékének docense, a Magyar Logopédusok Szakmai Szövetsége Egyesület elnöke koordináló munkájának köszönhetően Magyarország – szervezetten – immár harmadik éve csatlakozott a CPLOL felhívásához. A Fővárosi Beszédjavító Intézetben tartott sajtótájékoztatón hangsúlyozta, hogy a logopédia világának megismertetése az Európai Unió országában több mint 70 000 logopédus munkáját érinti. Az idei évben a beszélt és írott nyelv kerül a középpontba, hiszen a CPLOL által javasolt téma a „specifikus nyelvi zavar, nyelvi fejlődés, olvasás-írás”. Az elnökhasszony kiemelte, hogy a nyelvre (beszélt és írott-ra egyaránt) szükségünk van a társainkkal való kommunikációhoz, az információ áramlásához. Fontos tehát, hogy ne akadályozza nyelvi, olvasási vagy írási zavar a kommunikációkat. A logopédia – mint a gyógypedagógia tudományának egyik ága – a gyakorlatban pedagógiai szakszolgálati tevékenységként képes megte-remteni ennek az akadálymentes kommunikációnak a feltételeit a kommunikációs/

pédus munkáját érinti. Az idei évben a beszélt és írott nyelv kerül a középpontba, hiszen a CPLOL által javasolt téma a „specifikus nyelvi zavar, nyelvi fejlődés, olvasás-írás”. Az elnökhasszony kiemelte, hogy a nyelvre (beszélt és írott-ra egyaránt) szükségünk van a társainkkal való kommunikációhoz, az információ áramlásához. Fontos tehát, hogy ne akadályozza nyelvi, olvasási vagy írási zavar a kommunikációkat. A logopédia – mint a gyógypedagógia tudományának egyik ága – a gyakorlatban pedagógiai szakszolgálati tevékenységként képes megte-remteni ennek az akadálymentes kommunikációnak a feltételeit a kommunikációs/

hang-, beszéd-, és nyelvi zavarok megelőzésével, vizsgálatával és terápiájával. Magyarországon csaknem 2000 logopédus dolgozik e cél érdekében a közoktatásban, az egészségügyi és a szociális ellátórendszerben. A 2010–2011-es tanévben a közoktatás keretében logopédiai ellátásban 82 583 – 3–18 év közötti – fő részesült. Az egy logopédusra jutó lakosok száma hazánkban 5000 fő. Bár ezzel a számmal az európai országok között a középmezőnyben vagyunk, de számításba kell venni, hogy nincsenek megbízható statisztikai adataink a felnőttek logopédiai ellátásáról. Az összes – hangképzési, beszéd-, és nyelvi zavarral küzdő – felnőtt kb. 200 000 fő, a magyar lakosság több mint 2%-a. Logopédiai ellátásuk azonban jelenleg nem megoldott.

A Logopédiai Intézetben Halászné Nardai Erzsébet logopédusra már egy kedves, 3 év körüli kisgyermekkel várnak tanácstalan, aggódó szülei.

– Egyre nő azon gyermekek száma, akiknél már korai életkorban feltűnik a nyelvi fejlődés késése vagy zavara. Ők 3 éves koruk után sem tudnak életkoruknak megfelelő szinten, vagyis mondatokban beszélni. Szép számmal akadnak közöttük olyan csöppségek, akik egyáltalán nem beszélnek, hanem mutogatással értetik meg magukat. Ezt a kisfiút is ilyen beszédfejlődési késéssel hozták hozzám most a szülei logopédiai vizsgálatra. Hamarosan kiderül, hogy

csak a beszéd időbeli késéséről, vagy komolyabb nyelvfejlődési zavarról van-e szó – tájékoztat a szakember, majd a szülőkkel együtt beinvitálja a szóke kis Petikét egy játékokkal teli vizsgáló helyiségbe.

Később megtudom, hogy a kislánúnál valószínűsíthető a „specifikus nyelvi fejlődési zavar” (S.L.I.), vagyis ép hallás, ép intelligencia mellett csak a nyelv területén mutatkozik fejlődési elmaradás. Nem tud ép mondatokat alkotni, ugyanis szűk a szókincse, ragokat nem használ és a szórend sem megfelelő. Beszédének megértését nehezíti a hangok helytelen kiejtése is.

A logopédus elmondja, hogy súlyos esetben a szakértői bizottságok szakvéleménye alapján 4 éves kortól *logopédiai óvodai csoportba* kerülhetnek ezek a gyerekek, ahol heti 2 óránál többszöri (intenzív) játékos logopédiai fejlesztésben részesülhetnek. Emellett általában kiegészítő (elsősorban mozgás- és részképességeket fejlesztő) foglalkozásokon is részt vesznek. Ilyen csoportot itt, Székesfehérváron is működtetnek a szomszédos Árpád úti Óvodában. Évente 10-14 fő súlyos nyelvi fejlődési zavarral küzdő 3-7 éves korú gyermek beszédfejlesztését végzi a Logopédiai Intézet két logopédusa és egy szenzomotoros integrációs terapeuta. A folyamatdiagnózis és az egyéni kezeléseket, tanácsadásokat az intézmény pszichológusa és fül-orr-gégész-audiológusa segíti. Az országban Budapesten és a megyeszékhelyeken működnek még ilyen időszakosan szegregált csoportok, ahol gyakorlott logopédusok az általuk kidolgozott egyéni fejlesztési tervek alapján – egyéni és csoportos foglalkozások keretében – játékos beszédindítást végeznek, illetve a beszédészlelés, a beszédmegértés, valamint a nyelvtan fejlesztésén fáradoznak. Körülbelül egy év elteltével kezdődik meg az artikuláció kezelése, a beszédhangok helyes ejtésének tanítása is.

A szülők is nyilatkoztak arról, miképpen változott kislányuk beszéde, amióta intenzív logopédiai fejlesztésben részesül a logopédiai óvodai csoportban. Az édesanya elmondta, hogy Katinka 4 évesen is csak „halandzszerű beszédfélét” produkált, amikor ide került. Ebbe a csoportba

RENDEZVÉNYEK ORSZÁGSZERTÉ

A Magyar Logopédusok Szakmai Szövetsége Egyesület felhívására ez év március 6-án ismét megnyitottak a kapuk a budapesti és vidéki logopédiai ambulanciákon Kiskőröstől Székesfehérváron, Budaörsön, Budapesten át Egerig, valamint Kaposvártól Szentesen át Keszthelyig. A szakmai rendezvények színes palettájáról nem lehet teljes képet adni. Húsznál több város óvodáiban, általános iskoláiban nyílt terápiás órákon vehettek részt a szülők, érdeklődők. Több helyen (pl. Szentesen, Polgárdiban, Budapesten) ismeretterjesztő előadásokat, workshopokat tartottak a logopédusok *szülők, pedagógusok* részére a nyelvfejlődési elmaradásról, zavarokról, valamint a diszlexiáról, diszgráfiáról (olvasás- és írászavarról). Egerben, Budaörsön, Budapesten (több kerületben) a szülők nagy számban vettek részt személyesen szaktanácsadáson, kötetlen beszélgetésen. Csaknem minden színhelyen a nyílt órák után konzultációs lehetőséget biztosítottak a beszédtanárok a családok számára. A logopédiai intézetek szakemberei e napon telefonon is várták az érdeklődők és a felnőtt érintettek hívásait.

Budapesten a logopédiára járó gyermekek számára versmondó versenyt és rajzkiállítást rendeztek. A logopédusok pedig szakmai előadásokon vehettek részt a XII. és a XVIII. kerületben, valamint Budaörsön a Seneca Beszéd Stúdió szervezésében.

A szervezők egy része – a modern *internetes lehetőségek* előnyeit felhasználva – valóban „házhoz vitte” az információt, a gyors és kényelmes kommunikációt. A Fővárosi Beszédjavító Intézet – mint már több alkalommal – e napon is honlapján biztosította a logopédiai foglalkozások online megtekintését. Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Kara – a II. éves logopédia szakirányos hallgatókkal közösen – egész napos programot szerveztek, melyet a Facebookon és a ustream.tv online felületén lehetett nyomon követni. A hallgatók plakátot is készítettek szülők számára a normális ütemű nyelvi fejlődésről. Az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet – e programhoz kapcsolódva – felnőtt beszédhibások, elsősorban afáziasok (beszédképességükben, kommunikációjukban akadályozottá váltak), valamint hozzátartozóik számára biztosított tanácsadást online és chat-felületen. A Logopédiai Tanszék tanárai pedig a különféle beszédhibákra vonatkozó kérdéseket fogadták, miközben hallgatókkal beszélgettek a nyelvfejlődési és beszédzavarokról, a dadogásról, az afáziáról, valamint a diszlexiáról. Érdekes alkotása, kedves színfoltja volt az idei rendezvénysorozatnak Magyarország leendő logopédusainak közös flashmobja a logopédiáról.

– a sorstársak közé – könnyen beilleszkedett. A normál, nagyobb létszámúban nem érezte jól magát. Nagyon kedvesek, megértők itt az óvónénik is. Az édesapa véleménye szerint sokkal több szót használ már kislányuk, mint korábban. Mondataiban kezd ragokat alkalmazni. Gyakran hiányosak még ezek a mondatok, de már jól kifejezi velük gondolatait. Így aztán már nem olyan dühös, mint

korábban, amikor nem értették meg, hogy mit mond. A team-munkában megvalósuló, intenzív kezeléssel a szülők elégedettek, hiszen ők is tapasztalják, hogy a beszédfejlődési zavar logopédiai kezelése mellett milyen jól tesz kislányuk számára „Sanyi bácsi heti kétszeri tornája” (szenzomotoros fejlesztése) is.

(Következik: Disz-es a gyereken)

GÁRDONYINÉ KOCSI ILONA